

ÅRSPLAN 2016
FOR
PASVIK BARNEHAGE

INNHold:

- 1. VELKOMMEN TIL PASVIK BARNEHAGE**
- 2. BARNEGRUPPA OG DE VOKSNE I BARNEHAGEN**
- 3. FORELDRERÅD OG BARNEHAGENS SAMARBEIDSUTVALG**
- 4. BARNEHAGENS SAMFUNNSMANDAT**
- 5. VOKSENROLLEN I BARNEHAGEN**
 - Handlingsplan mot mobbing
 - Likestilling i barnehagen
- 6. DAGSRYTMEN I BARNEHAGEN**
- 7. VÅRE SATSNINGSOMRÅDER**
- 8. BARNs MEDBESTEMMELSE I BARNEHAGEN**
- 9. FAGOMRÅDENE i Rammeplanen**
- 10. PLANLEGGING**
- 11. EVALUERING**
- 12. DOKUMENTASJON**
- 13. SAMARBEID BARNEHAGE – SKOLE**
- 14. ANDRE SAMARBEIDSPARTNERE**
- 15. TRADISJONER i barnehagen**
- 16. TIL SLUTT..**

Vedlegg: Årshjul for tradisjoner i barnehagen
Temaplan; Pedagogiske tema og aktiviteter 2016
Handlingsplan for overgang barnehage – skole
Barnehagens handlingsplan mot mobbing

1. VELKOMMEN TIL PASVIK BARNEHAGE

Pasvik barnehage er en toavdelings barnehage ved virksomheten Pasvik oppvekstområde, og eies og drives av Sør-Varanger kommune. Avdelingene heter **Ekornredet (0-3 år)** og **Bamsebo (3-6 år)**, og til sammen kan vi tilby 36 plasser. Antall barn i barnehagen pr desember 2015 er 19, og dette utgjør totalt 26 plasser.

Barnehagen ligger i et lite boligfelt på Svanvik i Pasvikdalen, nær den norsk-russiske grensen. Her har vi en spennende og variert natur i nærmeste miljø, og også utsikt mot Russland og byen Nikel som ligger rett over Pasvikelva.

Vi som jobber her ønsker at barnehagen skal være en trygg og god plass for barna, der lek og samspill, læring og omsorg står i hovedfokus. Barna skal få muligheter til å utvikle seg i et miljø som gir mye glede, motivasjon og utfordringer. Vårt hovedmål i Pasvik barnehage er derfor:

–”at alle barna skal oppleve trygghet, lek, læring og mestring i et miljø som er preget av nærhet, glede og omsorg.”

Vårt pedagogiske grunnsyn i barnehagen bygger på at alle mennesker har rett til å bli møtt med respekt og anerkjennelse, - om du er barn eller voksen. Alle har vi et behov for å bli sett og hørt, og føle at vi er en del av det miljøet vi befinner oss i. Selv om vi kan ha ulike ønsker og meninger skal vi likevel møte hverandre med åpenhet og gjensidig respekt.

Vi legger vekt på å få et miljø i barnehagen hvor alle er aktive medspillere i hverdagen, og hvor **foreldre** og **personalet** har et **felles fokus**; - **det beste for alle barna i barnehagen**. Vi har alle et felles ansvar for å gi barn et godt oppvekstmiljø, og gjennom et nært samarbeid mellom foreldre og personalet, ønsker vi at vi sammen skal klare å utvikle en god barnehage for alle barna i Pasvik barnehage.

2. BARNEGRUPPA OG DE VOKSNE I BARNEHAGEN

Barnegruppa 2015/2016 fordeler seg slik etter alder og avdeling:

BAMSEBO:	EKORNREDET:
5 barn født i 2010	3 barn født i 2013
2 barn født i 2011	4 barn født i 2014
5 barn født i 2012	
Til sammen 12 barn	Til sammen 7 barn

Personalet:

Pasvik barnehage er en enhet av virksomheten Pasvik oppvekstområde. Virksomhetsleder for Pasvik oppvekstområde er Espen Tangen Aarnes. Han er også rektor ved Pasvik skole.

Pasvik barnehage er hjemlet med 6,6 stillinger, fordelt på 7 ansatte. Disse er i år som følger:

Kirsti Stenbakk	styrer
Elin Skjermo	pedagogisk leder
Anja Beddari	konstituert pedagogisk leder (for barnehageåret 2015/2016)
Irene K. Farstad	fagarbeider
Øyvind Olsen	fagarbeider
Anne Ulriksborg	assistent (vikariat frem til 31.juli 2016)
Kine Lantho	fagarbeider (har nå foreldrepermisjon frem til mai 2016)
Linn Amundsen	fagarbeider (vikariat frem til 22.juni 2016)

I tillegg har vi renholder Bente Skrebergene Beddari og vaktmester Edgar Seljesæther, som begge er ansatt ved Pasvik oppvekstområde.

3. FORELDRE RÅD OG BARNEHAGENS SAMARBEIDSUTVALG: (§4 i Barnehageloven)

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. **Foreldrerådet** består av **foreldrene/de foresatte til alle barna** og skal fremme deres felles interesser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

Samarbeidsutvalget består av foreldre/foresatte og ansatte i barnehagen, slik at hver gruppe er likt representert.

Samarbeidsutvalget i Pasvik barnehage i barnehageåret 2015/2016 består av:

Tor Brandskognes (foreldrerrepresentant og leder)

Johannes Skulstad (foreldrerrepresentant)

Irene Knudsen Farstad (personalrepresentant)

Anja Beddari (personalrepresentant og nestleder)

Vararepresentanter: Camilla Tobiassen (foreldre)

Jeffery Todd Olson (foreldre)

Linn Amundsen (personalet)

Styrer i barnehagen deltar også på SU-møter og har uttalerett, men ikke stemmerett.

4. BARNEHAGENS SAMFUNNSMANDAT

Alle barnehager skal bygge sin virksomhet på verdigrunnlaget og innholdet som er fastsatt i barnehageloven. (Lov om barnehager)

01.08.10 trådte en ny formålsparagraf for barnehager i kraft:

Kapittel 1, § 1. Formål:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

I august 2006 trådte forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver i kraft. Målet med rammeplanen er å gi styrer, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet. Rammeplanen gir også informasjon til foreldre, eier og tilsynsmyndighet.

Barnehagens samfunnsmandat er å gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem. (Rammeplan, del 1)

Implementering av formålsparagrafen i barnehagen:

Personalet skal gjøre seg kjent med formålsparagrafen gjennom lesing, samtale og diskusjon i personalgruppa.

Som ansatt i barnehagen skal vi kontinuerlig vurdere om vårt arbeid med barnehagens innhold og verdigrunnlag er i tråd med Lov og Rammeplan. Vi skal se dette i forhold til vår hverdag i barnehagen, samt planlegging og gjennomføring av pedagogiske tema og aktiviteter, og ta dette jevnlig opp til evaluering på personalmøter og avdelingsmøter. Styrer i barnehagen har her et overordnet ansvar.

5. VOKSENROLLEN I BARNEHAGEN

Personalet har som rollemodeller et særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterleves i praksis. (Rammeplan, 1.3)

Som voksne skal vi være klar over vårt ansvar for alle barna i barnehagen, - som omsorgspersoner, oppdragere og som gode rollemodeller:

Vi er her for barna, og de skal, ved hjelp av vår veiledning, lære seg å mestre livet både i medgang og i motgang. Det er av grunnleggende betydning at vi selv går foran som gode eksempler/modeller når det gjelder å vise solidaritet, toleranse og respekt for hverandre. Det er viktig at de ansattes egne holdninger og eget verdigrunnlag blir diskutert i personalgruppa, slik at vi kan få en felles forståelse av vårt ansvar på dette området.

Handlingsplan mot mobbing:

I Sør-Varanger kommune er det utarbeidet en overordnet handlingsplan mot mobbing, og barnehagene skal selv lage egen handlingsplan som tar utgangspunkt i denne. Personalet i Pasvik barnehage laget en egen handlingsplan mot mobbing i 2013, og er lagt som vedlegg til dette dokumentet.

Kort fortalt om vårt arbeid mot mobbing:

Vi ønsker:

- å skape et barnehagemiljø med nulltoleranse for mobbing både blant barn og voksne.
- å øke personalets kompetanse om forebygging og håndtering av mobbing i barnehagen.
- å samarbeide med foreldrene om forebygging og håndtering av mobbing i barnehagen.

I vår barnehage har vi nulltoleranse ovenfor mobbing, og ved å være gode rollemodeller for barna ønsker vi å forebygge diskriminering og mobbing. I praksis betyr dette at vi, gjennom våre holdninger, skal vise barna at vi bryr oss om hverandre ved å vise empati og omsorg i hverdagen. De voksne skal være tilgjengelig når barna trenger hjelp, f. eks gå inn i konfliktsituasjoner og veilede barna til å finne egne løsninger, og også gripe inn og stanse atferd der vi ser det er nødvendig.

De rammene og grensene vi setter for barna i hverdagen skal være tydelige, gjennomtenkte og baserte på omsorg.

Et av tiltakene i vårt arbeid mot mobbing er periodevis jobbing med et prosjekt som heter "Venner". Dette er et opplegg om venneparet Kanin og Pinnsvin, som i hverdagen opplever små problemer og konflikter som må løses. Det handler for eksempel om det å dele, å samarbeide, vente på tur, bli enige, spre glede, m.m. Prosjektet er sammensatt av bøker, bilder for samtale, sanger og ulike aktiviteter.

Likestilling i barnehagen:

Sør-Varanger kommune har utarbeidet en overordnet handlingsplan for likestilling i barnehager, og med utgangspunkt i denne har vi laget en egen handlingsplan for likestilling for Pasvik barnehage:

HOVEDMÅL: Barnehagen skal bidra til at alle barn, uansett kjønn, får de samme utviklingsmuligheter.

NÅR:	HVA:	HVEM:
Kontinuerlig	<ul style="list-style-type: none">• Gutter og jenter skal ha lik mulighet til å bli sett og hørt, og oppmuntres til å delta i fellesskap i alle aktiviteter i barnehagen.• Vi skal være bevisste på at de tilbud og valgmuligheter vi gir barna ikke tar utgangspunkt i kjønn og kjønnsroller, men er lik for alle.• Vi skal tilrettelegge for et lekemiljø og læringsmiljø som ivaretar likestilling og likeverd for både gutter og jenter.• Vi skal reflektere over våre egne holdninger, og samfunnets forventninger, til gutter og jenter.	Barnehagens ansatte. Styrer og pedagogiske ledere har her et overordna ansvar.
Kontinuerlig i hverdagen og på avdelingsmøter, personalmøter og på foreldresamtaler, foreldremøter/SU-møter.	<ul style="list-style-type: none">• Vi skal vurdere om vår praksis og barnehagens kultur bidrar til å fremme likestilling.	Barnehagens ansatte. Styrer og pedagogiske ledere har her et overordna ansvar. Foreldrene/foreldreråd/SU.

6. ÅPNINGSTID OG DAGSRYTME

Åpningstiden i barnehagen tas ordinært opp til vurdering hver høst og fastsettes sammen med brukerne i Samarbeidsutvalget. Samarbeidsutvalget ved Pasvik barnehage vedtok i møte 30.11.15, at åpningstiden barnehagen, gjennom barnehageåret 2015/2016, skal være kl. 06.45 – 16.15.

Gjennom å lage en egen **dagsrytme**, med rutiner og hverdagsaktiviteter, ønsker vi å gjøre barnehagedagen mer forutsigbar for barna og dermed også skape trygghet og forventninger til det som skal skje. Denne dagsrytmen er lagt opp med ca. -tider, og dette er fordi dagene kan være svært ulike og vi ønsker å gi muligheter for fleksibilitet når det er behov for dette. Det tas også individuelle behov, eks blant de minste mht måltid og soving.

Vi skal også passe på å planlegge hverdagen slik at perioder med mye fysisk aktivitet og perioder med roligere aktivitet, måltider og hvile, blir hensiktsmessig fordelt.

I samarbeid med foreldrene, ønsker barnehagen også å bidra til et sunt og ernæringsmessig godt kosthold for barna. Kostholdet skal være variert og bruk av matvarer med f. eks stort sukkerinnhold skal være svært begrenset.

Kl. 06.45:	Barnehagen åpner.
Ca. 07.00 – 08.45:	Frokost-tid. Barn og voksne spiser sin frokost (dvs. matpakke som de har med seg hjemmefra) i løpet av morgenen på den avdelingen de hører til. Barnehagen serverer melk/vann. Vi er som oftest delt på avdelingene med ulike aktiviteter til vi går ut.
Ca. 09.00	Utetid, samlingsstund eller planlagte aktiviteter starter; eks forming, tur, m.m.
Ca. 10.45:	Lunsj for Ekornredet
Ca. 11.15:	Lunsj for Bamsebo Barnehagen serverer til lunsj et brødmåltid med drikke; melk/vann. Barn og voksne sitter sammen og spiser. Matsituasjonen skal være trivelig og preget av ro og hygge.
12.00 →	Rolig stund rett etter lunsj; m/lesing i bøker, lydbøker. Deretter frilek eller planlagte aktiviteter. Sovetid for de minste.
Ca. 14.00:	Fruktstund, felles eller delt på hver avdeling. Felles lek resten av dagen, ute eller inne.
Kl. 16.15:	Barnehagen stenger.

7. VÅRE SATSNINGSOMRÅDER I 2016.

I barnehagen har vi nå laget en årsplan som vil gjelde for hele 2016.

På foreldremøte, 16.9.15, ble det orientert om barnehagens årsplanarbeid, og foreldrerådet kom her med tilbakemeldinger på ulike tema som de ønsket at barnehagen skulle ha i fokus i det nye året. I tillegg har de ansatte i barnehagen også lagt frem sine ønsker mht temaarbeid. Vi har nå forsøkt å tilpasse alle innspill i vår årsplan.

Forslagene vi fikk inn var disse; musikk (ulike sjangere) og drama, natur og miljø, friluftsliv til ulike årstider, førstehjelp, kropp og helse/fysisk aktivitet, språk.

Vi så at de fleste av disse temaene kunne knyttes direkte opp til et av fagområdene som omtales i Rammeplan for barnehager (kapittel 3); dvs. fagområdet «**Kropp, bevegelse og helse**» (Rammeplanen, 3.2). Vi vil derfor ha dette spesielle fagområdet som et hovedsatsningsområde gjennom 2016.

Vi skal likevel påse at også de andre fagområdene blir ivaretatt i vårt pedagogiske arbeid. Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt, og vil sjelden opptre isolert. Flere av fagområdene vil som regel være representert samtidig i temaopplegg og planlagte aktiviteter.

Rammeplanen (3.2.) sier blant annet dette:

- *«I løpet av småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og livskvalitet.»*
- *«Gjennom kroppslig aktivitet lærer barn verden og seg selv å kjenne. Ved sanseinntrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange områder.»*
- *«Aktiv bruk av natur og nærmiljø gir mange muligheter.»*

Hvorfor jobbe med kropp, bevegelse og helse, - og hva vil vi med dette? Kort fortalt:

- Gi barna en god start i livet; få en god selvoppfatning, bli trygge på seg selv og sine egne ferdigheter. Gi utfordringer, eks. mht kroppsbeherskelse, og motivasjon til å klare å mestre disse; «jeg gir ikke opp» ☺
- Tilegnelse av kunnskaper, gode vaner og holdninger, mht naturen; bli glad i naturen, bruk av naturen, vern om naturen = en bærekraftig utvikling. Videreføre lokale tradisjoner; eks. høsting fra naturen. Lære mer om vekster og dyreliv i nærmiljøet rundt oss, og dets betydning for dyrene selv og oss mennesker (næringskjeder/kosthold).
- Gi førstehåndserfaringer og veiledning på veien mot å bli mer selvstendig og selvhjulpen; eks i forhold til de ulike årstidene: kulde og varme → påkledning/bevegelse, førstehjelp, friluftsliv → pakke sekken, håndtering av turutstyr (sikkerhet), m.m.
- Forståelse og respekt for egen og andres kropp; alle er forskjellige. Tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper når det gjelder kosthold, hygiene, aktivitet og hvile.

Periodeplanene/ukeplanene, som vi sender ut til foreldrene gjennom året, skal være mer detaljerte med hensyn til målsetting og innhold i forhold til tema og pedagogiske aktiviteter. Foreldrene gis på denne måten en mulighet til å følge med i det pedagogiske arbeidet i barnehagen og kan komme med sine synspunkter og innspill underveis.

2. Språk og språkstimulering i barnehagen:

Rammeplanen slår fast at barnehagen skal arbeide aktivt med barnas språkutvikling: *”Barnehagen må sørge for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for tenkning og som uttrykk for egne tanker og følelser.”* (Rammeplan for barnehager, s. 29)

Barn utvikler språk i samspill med andre mennesker. Rammeplanen trekker frem fem aktiviteter som er særlig fruktbare for barns språkutvikling:

- God samtale
- Rim, regler, dikt og sang
- Fortelling og høytlesing
- Lek
- Utforsking av skriftspråket

Dette er aktiviteter vi skal sette av tid til og bruke bevisst i planleggingen av vår hverdag i barnehagen.

I 2016 ønsker vi i tillegg å satse på mye bruk av musikk i vårt arbeide med språk og språkstimulering.

Aktiviteter i den forbindelse kan for eksempel være:

- Bruk av rim, regler og sang, bevegelsessanger, sangleker, dans, osv.
- Lytte-øvelser; fortelling, lese bøker, ulike musikkjangere, joik, musikk fra andre land.
- Lære nye sanger, og også sanger på andre språk. Bruke fantasien og dikte egne sanger, eks en barnehagesang? Felles musikk- og sangstunder i barnehagen.
- Bruke musikkinstrumenter; høre rytme i ord og sanger, - lage rytmeinstrumenter selv.
- Tegne en sang; en sang kan også være en historie eller et eventyr...
- Musikk og følelser; eks: «glad musikk», «sint musikk», «trist musikk», osv..
- Teater med musikk og sang (som Hakkebakkeskogen), korsang
- Sette lyder og musikk til fortelling/eventyr.

Vi ønsker også å bli mer bevisste på de voksnes bruk av språk i det daglige i barnehagen, og vi skal, for oss selv og sammen i personalgruppa, reflektere over vår praksis, for eksempel når det gjelder;

- Hvordan bruker de voksne språket, både verbalt og ikke-verbalt, sammen med barna i løpet av en dag?
- Bærer våre samtaler med barna preg av å være monologiske eller dialogiske?
- Hvordan stille gode og åpne spørsmål i samtaler med barna, for å utvikle språket og videreføre samtalen.
- Hva kjennetegner en god samtale og hvordan tilrettelegge for dette?
- Fortelling og høytlesning; bruk og valg av bøker i barnehagen. Eks; hva kan vi gjøre for å vekke interessen for bøker hos barna?
- Er vi gode «språk-forbilder» for barna?

3. Personalutvikling:

I tillegg vil vi i personalgruppa også jobbe med vårt eget utviklingsarbeid. Fokuset her vil være vår relasjonskompetanse i samspill med barna; dvs. vår evne til å samspille og ha en god relasjon med hvert enkelt barn. Det handler om at du som voksen må være følelsesmessig tilgjengelig og tilstede med hele din oppmerksomhet. En god relasjon mellom to samspillspartnere er når de begge deler fokus, følelser og intensjon.

Vi skal, på avdelingsmøter og personalmøter, reflektere over, og samtale om, vår egen evne til samspill og vår egen følelsesmessige tilgjengelighet. Spørsmål vi skal drøfte kan f.eks. være: Hvilket barnesyn har vi i vår barnehage; bevisst – ubevisst? Respekterer vi barn likeså mye som voksne? Er vi oppmerksomt tilstede når barna tar kontakt? Har vi fokus på det barnet ønsker å formidle?

Vi har alle et personlig ansvar for samspill og relasjoner for å sikre kvaliteten i barnehagen, og vi må skape åpenhet i personalgruppa angående vår egen samspillsevne og praksis.

En måte å jobbe med dette på er å observere hverandre i det daglige, med fokus på samspill/relasjoner, og bruke disse observasjonene som et utgangspunkt til drøftinger, vurderinger og veiledninger for å bedre vår egen praksis.

Dette er noen arbeidsmetoder vi vil bruke i vårt utviklingsarbeid i personalgruppa.

8. BARNES MEDBESTEMMELSE I BARNEHAGEN

Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver slår fast at barn har rett til å uttrykke seg om sitt syn på barnehagen og rett til medbestemmelse innenfor barnehagens daglige virksomhet og at barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

Det er vårt felles ansvar, som voksne, å utvikle en god barnehage for barna. Vi har våre egne meninger om hva en god barnehage for barn er, - men hva er en god barnehage for barna selv? Barn er eksperter på seg selv, sine ønsker og sitt behov, - i sitt eget perspektiv. For å klare å utvikle en god barnehage for barna må vi dermed prøve å se det vi gjør gjennom barnas øyne; - gjennom barneperspektivet. Dette krever at vi som voksen er lydhør ovenfor barna, og tar deres meninger og uttrykk på alvor.

Medbestemmelse i barnehagen – hvordan?

Barn kan gi uttrykk for sine ønsker og behov fra de er svært små, på ulike måter. Vi ønsker at barna skal få mulighet til å være medbestemmende og delaktige i det som skjer i hverdagen i barnehagen. Dette betyr ikke at vi gjennom dagen skal gi barna mange flere valgmuligheter eller at de skal få lov til å bestemme alt de vil gjøre og alt som skal skje. Som voksne er det vi som legger rammer for barns medbestemmelse i barnehagen, og vi skal kontinuerlig reflektere over hvilke muligheter vi gir barna gjennom disse rammene. Barna skal føle at de har de voksnes tillit, samtidig som at det også stilles krav og forventninger til dem. Vi skal være sikre på at de kravene og forventningene vi stiller er i tråd med barnets mestringsnivå. Å ha fokus på det barna kan og mestrer, mener vi vil øke deres lyst og interesse til å ta imot utfordringer og prøve på ny, som igjen bidrar til ny mestring og lærdom. Dette vil være med på å bygge opp om barnets egen selvfølelse og selvtillit, og også gi trygghet og vilje til å kunne stå frem med sine egne meninger og ideer.

I det daglige vil samtalene og opplevelsene vi har sammen med barna bli vektlagt i de rammene vi setter for barns medbestemmelse. Det betyr at vi skal gripe fatt i disse samtalene og opplevelsene og ta dette med oss i vår videre planlegging og evaluering av barnehagen.

Gjennom daglige og ukentlige samlinger vil vi samtale og reflektere sammen med barna om det vi gjør og har gjort i barnehagen, for på denne måten å gi barna mulighet til, samt også en forståelse av, å ta del i planlegging og evaluering av sin egen hverdag.

I forhold til de aller minste vil observasjon være et viktig grunnlag og en arbeidsmetode for å gi barna medbestemmelse i barnehagen. De minste barna gir som regel klart uttrykk for hva de liker og ikke liker, og hva de ønsker/ikke ønsker, blant annet gjennom sitt kroppsspråk. Ved å observere barnas lek og gjøremål kan vi fange opp deres interesser og behov og tilrettelegge for dette i vår videre planlegging.

Dette betyr at vi som voksen i barnehagen skal:

- **Samtale med barna, være lyttende**
- **Forsøke å se barns intensjoner, - og utvikle dem**
- **Observere, og fange opp barnas interesser og behov**
- **Vise barn tillit gjennom å stille forventninger og krav til dem som vi vet de har muligheter for å mestre.**

9. FAGOMRÅDENE:

Barnehagens kjerneoppgave handler om å sette barns lek, erfaringer og læring i sentrum. Og som personale i barnehagen må vi utvikle vår evne til å se, delta og bidra i denne prosessen. Barn lærer fra den dagen de blir født, og i de første årene tilegnes også den mest grunnleggende lærdommen og erfaringen som gjør oss rustet for resten av livet. Barn tilegner seg erfaringer på ulike måter i barnehagen, gjennom formell og uformell læring:

Formell læring: - situasjoner/aktiviteter som er planlagt og ledet av voksne.

Uformell læring: - hverdagsaktiviteter, her-og-nå situasjoner, frilek og samhandling med andre.

- **Som ansatt i Pasvik barnehage skal vi bidra til at barna får gode erfaringer gjennom å gi de varierte opplevelser i et trygt og åpent miljø.**

Barna skal få tid og mulighet til å reflektere over sine egne opplevelser, og vi skal også motivere dem til å gjøre dette. Gjennom å reflektere sammen med barna kan vi gi dem den veiledningen de her trenger for å forstå, men også gi nye utfordringer som igjen bidrar til mer erfaring og kunnskap.

Rammeplanen gir barnehagen retningslinjer for arbeid med 7 ulike fagområder. For hvert fagområde er det formulert mål for arbeidet for å fremme barnas utvikling og læring og presisering av personalets ansvar. (Rammeplanen, kap 3.)

Fagområdene i rammeplanen er:

1. Etikk, religion og filosofi
2. Nærmiljø og samfunn
3. Kunst, kultur og kreativitet
4. Antall, rom og form
5. Kommunikasjon, språk og tekst
6. Natur, miljø og teknikk
7. Kropp, bevegelse og helse

10. PLANLEGGING:

Vi skal i vår planlegging påse at alle fagområdene i Rammeplanen blir ivaretatt gjennom året, og etterstrebe de mål som her er satt for hvert enkelt fagområde.

Periodeplanene/ukeplanene vi planlegger skal si noe om hvilke fagområder det jobbes med og hvilke mål vi har for det vi gjør i denne tiden, samt hvilke aktiviteter det tilrettelegges for. Det sendes ut (pr e-post) til foreldrene planer for to uker av gangen, eller også for en spesiell tema/prosjektperiode. Samtidig vil en evaluering fra de siste ukene følge med.

Vi skal også holde planen åpen for barns og foreldres innspill både i forkant og underveis. Vi skal la barna komme frem med sine tanker og ideer gjennom den daglige samtalen og under organiserte samlinger (eks garderobesamling før lunsj).

En del av det pedagogiske arbeidet/oppleggene med fagområdene vil foregå i inndelte grupper, da for det meste etter alder eller avdeling. Det betyr at vi også kan tilrettelegge arbeidet slik at barna får ulike opplevelser og dermed kan tilegne seg erfaringer tilpasset egen modenhet og nivå.

I tillegg til ukeplaner skal det også lages didaktiske planer i forhold til arbeid med spesielle tema og lengre prosjektperioder. Den didaktiske planen skal si noe om innhold, målsetting, de menneskelige forutsetningene, arbeidsmetoder, rammefaktorer og vurderingsarbeid.

11. EVALUERING:

For å sikre at vi arbeider i tråd med de mål vi har satt oss, og at vårt arbeid er til det beste for barna, ska vi kontinuerlig evaluere det vi gjør. Evalueringen vil hele tiden gi oss svar på om vi arbeider i riktig retning, og dermed også gi oss muligheter for å endre våre planer og praksis.

Konkret vil dette foregå slik:

- Mot slutten av hver periode/måned vil vi evaluere periodeplanen og det vi har gjort i barnehagen. Vi ønsker også å trekke barna inn i denne evalueringen ved å sammen se oss tilbake og snakke om opplevelsene vi har hatt. Dette skal vi gjøre så ofte vi har muligheten til det, og helst rett i etterkant av aktiviteter mens barna har opplevelsene friskt i minne.
- De voksne skal vurdere om de aktivitetene og praksis som gjennomføres er i tråd med målene vi har satt i årsplanen; for den aktuelle perioden og for arbeidet med det aktuelle fagområdet i henhold til Rammeplanen. Denne vurderingen vil foregå i det daglige og på avdelings-/personalmøter. Vi skal samtidig også, på personalmøtene, totalt vurdere vårt arbeid i henhold til Barnehageloven og formålsparagrafen.
- Mot slutten av hver planperiode vil foreldre/foresatte få en ny plan for kommende periode. Samtidig vil vi sende ut en rapport til foreldrene som sier noe om hva vi har gjort og hvordan dette har fungert. Dette gir foreldrene muligheter til underveis i året å komme med synspunkter og innspill på vårt arbeid.
- I løpet av vår- og høsthalvåret skal foreldrene og personalet gjøre en evaluering av det halvåret som er gått, med hensyn til barnehagens innhold og satsningsområde.
- Gjennom daglig kontakt med foreldre og gjennom avtalte foreldresamtaler, foreldremøter og SU-møter.

Vårt mål er:

-å sikre kvaliteten i vårt pedagogiske tilbud ved å ha gode rutiner i planleggings- og evalueringsarbeidet i barnehagen.

- å sikre barnas og foreldrenes medvirkning i planleggings- og evalueringsarbeidet i barnehagen

12. DOKUMENTASJON

For å gi oss et godt grunnlag for kritisk refleksjon og vurdering av vår praksis, er det viktig at vi hele tiden dokumenterer vårt arbeid. På denne måten kan vi også se om det er progresjon i det vi gjør; - for eksempel i forhold til de ulike fagområdene, og i forhold til barna individuelt og barnegruppa som en helhet. Dokumentasjonen kan gi foreldre, lokalmiljø og tilsynsmyndighet informasjon om hva barna opplever, lærer og gjør i barnehagen. Vi må bli flinkere til å sette av tid og rom til refleksjon både alene som voksen og sammen med barna, i etterkant av aktiviteter, og gjøre dette til en rutine.

Hva skal vi så konkret dokumentere:

- vårt faglige pedagogiske arbeid
- planlegging og gjennomføring av temasamlinger, aktiviteter, turer
- barnas opplevelser og uttrykk
- planlagte observasjoner
- foreldremøter/foreldresamtaler
- samarbeid med andre instanser (eks. skole, PPT)

Ulike former for dokumentasjon kan være:

- årsplan/ukeplaner/prosjektplaner
- periodeevalueringer/rapporter
- praksisfortellinger (opplevelsesfortellinger), eks. etter turer vi har hatt
- barnas egne tegninger og formingsuttrykk
- planlegging/evaluering av gjennomførte aktiviteter/samlingsstunder
- samarbeidsplaner mellom hjem og barnehage/foreldresamtaler
- bilder/foto

Målet for 2016 er å opprettholde gode rutiner slik at vi kan sikre en god dokumentasjon av vårt arbeid og barnehagens innhold. Denne dokumentasjonen skal danne et godt grunnlag for kritisk refleksjon og vurdering av vår praksis, for både foreldre, ansatte og tilsynsmyndighet.

13. SAMARBEID BARNEHAGE – SKOLE:

De som går det siste året i barnehagen får være med i ”Førskoleklubben”. Ca en gang i uka vil vi ha planlagte aktiviteter/samlinger med denne gruppa; - dette kan være skoleforberedende opplegg eller andre ting som; turer, formingsaktiviteter, besøk på skolen, m.m. Vi ønsker at barna gjennom disse samlingene etter hvert skal bli en sammensveiset gjeng og føle tilhørighet til gruppa. I samarbeid med Pasvik skole har vi laget en egen handlingsplan for overgangen mellom Pasvik barnehage og Pasvik skole, og ble sist evaluert i oktober 2015. Handlingsplanen er vedlagt årsplanen.

For å sikre hvert enkelt barn en god overgang fra barnehage til skole, er det også utarbeidet en samarbeidsavtale mellom barnehager og skoler i Sør-Varanger kommune. Denne samarbeidsavtalen (skjema for samtykke til/og overføring av opplysninger) legges som vedlegg til årsplanen, eller sendes ut, til de som har barn som begynner på skolen neste høst. Opplysningsskjemaet fylles ut i fellesskap av foreldre og styrer under en samtale på våren. Opplysningene overføres deretter til skolen under et møte med styrer og 1.klasselærer/ rektor.

14. ANDRE SAMARBEIDSPARTNERE

I Pasvik virksomhetsområde er vi to barnehager; Skogfoss barnehage og Pasvik barnehage. Selv om det er lang avstand mellom barnehagene våre, ønsker vi å få til et tettere samarbeid. På sommeren vil Skogfoss barnehage og Pasvik barnehage være sammenslått i 6-8 uker, med tilholdssted i Pasvik barnehage. Dette har vært/og er en svært positiv opplevelse og erfaring for både barn og voksne. Barna har knyttet gode kontakter seg imellom, og personalet kan eks. utveksle ideer og få god inspirasjon fra hverandre. I løpet av året vil vi også besøke hverandre, eller ha felles aktivitetsdager/markeringer, når det er mulighet for dette; eks. karneval, isfiskedag på Loken, mørketidsfest, m.m. Muligheter for å bruke hverandres ressurser ved sykdomsfravær er også tilstede, og dette vurderes ved behov. Dette er med på å gi oss alle en følelse av samhörighet i virksomhetsområdet.

Kvello-modellen: 17.03.10 vedtok kommunestyret i Sør-Varanger å innføre Kvello-modellen, en modell med målrettet tidlig innsats for barn i barnehager og skoler. De instanser som er medvirkende i denne modellen i Sør-Varanger er den enkelte barnehage og skole, Pedagogisk Psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjonen og Barnevernet. Noen barn og familier behøver bistand utover det barnehagen og skolen kan gi, og vil få tilbud om det. Målet er å få til et tett samarbeid mellom barnehage, skole, foreldre og hjelpeapparat. Mer informasjon om Kvello-modellen finnes på Sør-Varanger kommunes hjemmesider; Barnehageportalen.

Barnehagen samarbeider også ved behov, eks ved tiltak for enkeltbarn, med PPT, Barnevern, Fysioterapitjenesten, helsestasjonen, m.fl.

Helikopterbarna: Pasvik barnehage gikk, september 2013, inn i et samarbeid med Norsk Luftambulans, og ble dermed medlem av Helikopterbarna. Oppgaven til barnehagen er å spre viktig og nyttig informasjon om sikkerhet ut til foreldre/foresatte og ansatte. Barnehagen mottar ca 6 ganger i året informasjon fra Norsk Luftambulans, som distribueres videre ut til foreldre og ansatte. Barnehagen melder deretter inn antall distribusjoner, og mottar senere en liten premie for innsatsen. Mer informasjon finnes på nettsiden helikopterbarna.no.

15. TRADISJONER I BARNEHAGEN

Gjennom året vil vi i barnehagen også ta del i og markere flere ulike tradisjoner og kulturbegivenheter. Dette vil være egne tradisjoner som barnehagen selv har opparbeidet seg gjennom årene, men også tradisjoner og begivenheter innenfor lokal/nasjonal/internasjonal kultur.

Vi kan her nevne noen eksempler:

Samisk språk og kultur: Barnehagen er, gjennom Barnehageloven og Rammeplan, forpliktet til å ivareta samisk språk og kultur. Uavhengig om vi har samiske barn i barnehagen, skal vi synliggjøre det samiske som en del av vår kulturarv. Barnehagen har også en tradisjon i å markere Samefolkets dag, 6.februar, på ulike måter.

Barnehagekunstutstilling: Alle barnehagene i Sør-Varanger har årlig et felles prosjekt som resulterer i en flott barnehagekunstutstilling på Grenselandmuseet i Kirkenes. Et fastsatt tema for utstillingen kan være et utgangspunkt, men barnehagene avgjør selv hvordan de ønsker å jobbe med dette og hva det endelige produktet skal bli. Barnehagekunstutstillingen åpnes årlig i april/mai, og varer ca. 1-2 måneder.

Markering av starten på mørketida og solas tilbakekomst er faste tradisjoner her i barnehagen. Markeringene foregår på ulike måter, med formingsaktiviteter knyttet til, og planlegges på nytt hvert år for å få variasjon.

Hvordan vi konkret vil jobbe med de ulike tradisjonene og kuturbegivenhetene vil vi komme nærmere innpå når tiden er der.

Målet vårt er å ivareta og videreføre noen av tradisjonene i vår lokale kultur og samfunn/miljø, og også samtidig gjøre oss litt nærmere kjent med andre kulturers tradisjoner. I barnehagen har vi også en del ulike faste temaer det arbeides med gjennom året, i korte ”intervaller” (eks 1-2 uker). Her kan nevnes trafikksikkerhetsopplæring; hvor vi følger et opplegg utarbeidet av Trygg Trafikk (Tarkus – barnas trafikkvenn), og brannverntema (Eldar og Vanja), hvor vi eks. har en egen evakueringsøvelse i barnehagen. Tidspunktene for disse korte temaene vil fordeles over hele året.

16. TIL SLUTT:

Vi har i dette heftet forsøkt å gi et bilde på barnehagens pedagogiske innhold og arbeid. Dette dokumentet er også ment å være et arbeidsredskap for personalet, og vi skal kontinuerlig se og vurdere vår planlegging og praksis i forhold til de mål vi her har satt oss. Samtidig håper vi at innholdet gir tilstrekkelig og god informasjon om vårt arbeid i barnehagen til foreldre/foresatte og barnehagens myndigheter mht innspill og vurderinger. I tillegg til dette dokumentet vil vi også gi ut en temaplan hvert kalenderår. Temaplanen skal gi en hovedoversikt over arbeidet med våre satsningsområder og våre arbeidsmetoder det kommende år, knyttet opp til rammeplanens fagområder.

Til slutt ønsker vi at vi alle sammen; ansatte, foreldre og foresatte, gjennom et nært samarbeid vil kunne skape en god barnehage for barna våre!

ÅRSHJUL FOR TRADISJONER I BARNEHAGEN:

Måned/periode:	Tema knyttet til årstidene:	Tradisjonelle aktiviteter:
Januar	Solas tilbakekomst Vinter Barentsdagene	Solfest, lage islykter/isskulpturer, sneforming.
Februar	Samisk kultur Fastelavn/karnevalstid Trafikk (Tarkus)	Markering av samefolkets dag, 6 febr. Karneval i barnehagen Vinter i trafikken
Mars	Barnekunstutstilling Påskehøytid	Prosjekt; forming. Uteaktiviteter/bålturer Påkesamling, forming
April	Vinter/vår Åpning/barnekunstutstilling	Uteaktiviteter/turer Sneforming.
Mai	17.mai, Norges nasjonaldag Planting Trafikk (Tarkus)	Sanger til 17.mai, forming. Trafikk; gå/sykle i trafikken
Juni	Utplanting Sommer og ferietid begynner Nasjonaldag: 6.6.: Sverige	Sette poteter, m.m. Sommerfest/ avslutning for 6.åringene Markering av nasjonaldag
Juli/august	Sommeraktiviteter Oppstart nye barn/bytte avdeling, bli kjent i barnehagen	Mye uteaktivitet Bærturer i nærmiljøet, lek i barnehagen
September	Høst Bli kjent i barnehagen Branntemauke	Turer i skogen, plante/dyreliv Innhøsting; ta opp poteter, m.m. Brannvern i barnehagen
Oktober	Senhøst/vinter Nasjonaldager: 3.okt.; Tyskland 12.okt.; Spania Trafikk (Tarkus)	Markering av nasjonaldager og FN-dagen, 24.okt. Refleks-bruk
November	Vinter/mørketida begynner	Mørketidsfest Forberedelser til advent
Desember	Advent/julehøytid Nasjonaldager: 6.des.: Finland	Tradisjoner mht julehøytiden; forming, Lucia, julefest, m.m. Markering av nasjonaldag

TEMAPERIODER OG PEDAGOGISKE AKTIVITETER GJENNOM 2016:

Periode:	Satsningsområde og tema:	Aktiviteter:	Tradisjoner og markeringer	Fagområde i Rammeplanen vi har i fokus:
JAN:	Kropp, bevegelse, helse: Musikk, rytme, dans Språk: Samisk språk og kultur/musikk	Lage instrumenter; Rytme og dans (inne og ute) Ute; lys/is-skulptur Joik/samisk musikk. Samiske ord, telle, synge. Utstyr, begreper. Solas betydning i samisk kultur (se eget hefte)	Solas tilbakekomst; solfest i barnehagen.	Natur, miljø og teknikk Kunst, kultur og kreativitet
FEB:	Kropp, bevegelse, helse: Samisk kultur; uteaktiviteter «Vinter»: Språk; Musikk/drama/sang	Samiske dager/uke; lassokasting, reinkappkjøring/ski, snarefangst/ryper . Dramatisering/teater; uttrykk, utkledding, tilrettelegge for rollelek. Musikk, dans og sang.	Samefolkets dag, 6.2. Trafikk/Tarkus; å gå i trafikken om vinteren. Karneval i barnehagen, (m/Skogfoss bhg)	Nærmiljø og samfunn Kunst, kultur og kreativitet
MAR:	Språk; Påske i barnehagen: Samtale/fortelling, bilder, sang Kropp, bevegelse, helse: Fysiske aktiviteter ute	Samling/samtale; det kristne påskebudskapet, påskesanger Formingsaktiviteter m/påsketema Uteaktiviteter; skitur, aking, lage snøborg, natursti, m.m.	Påskesamlinger Påskeforming Uteaktiviteter	Etikk, religion og filosofi Kropp, bevegelse og helse
APR:	Kropp, bevegelse, helse; Fysiske aktiviteter ute Språk; Diktning, fantasi – sang/historie?	Vinteraktiviteter og vinteridrett; Ski, skøyting, aking, isfiske, m.m. Aktiviteter mht språk; lage egen sang/historie – bok?	Utedag på Loken, (m/Skogfoss bhg) Barnehagekunstutstilling	Kropp, bevegelse og helse Kunst, kultur og kreativitet
MAI:	Kropp, helse, bevegelse; «Vår»; natur og miljøvern, mat/kosthold,	Plante/så frø (grønnsaker/blomster) Turer, se etter vårtegn, rydde opp ute/leirplass etter vinteren; plukke	Norges nasjonaldag 17.mai Tur med pensjonistene?	Nærmiljø og samfunn Natur, miljø og teknikk

	påkledning? Språk; fortelling, musikk/rytme (korps), sang, rim og regler (vår)	søppel, rake, m.m. Sangsamlinger; 17.mai-sanger Korsang/barnehagekor.	Trafikk/Tarkus; gå i trafikken/sykling	
JUNI:	Kropp, bevegelse, helse: Mat/kosthold, fysiske aktiviteter ute. Musikk/dans Språk; sang, rim, regler	Utplanting, kompostering Gårdsbesøk Dans/musikk fra Sverige og Russland Regellek, sangleker Fremføring korsang/sommerfest	Sommerfest i bhg Sveriges nasjonaldag, 6.juni Russlands nasjonaldag, 12.juni	Nærmiljø og samfunn Kropp, bevegelse og helse
JULI:	«Sommer»: Egen sommerplan med ulike tema fra uke til uke. Sammenslåing med Skogfoss barnehage	Uteaktiviteter i fokus! Planlegges ut i fra barneantall og aldersnivå.		Ulike fagområder; spesifiseres på ukeplanene.
AUG:	Kropp, bevegelse, helse: Identitet; «Meg og familien min» Språk; vennskap, kommunikasjon.	Lage bilder/collage Besøke Skogfoss bhg (Bamsebo)	Bli kjent; tilvenning/nye barn Vennskaps-prosjekt	Kropp, bevegelse og helse
SEPT:	Kropp, bevegelse, helse: «Høst». Kosthold/mat, kroppens funksjoner, førstehjelp.	Turer; innhøsting av grønnsaker, bær. Matlaging; inne og ute. Førstehjelp på tur; temasamlinger Fokus på fysisk aktivitet ute	Bli kjent; tilvenning nye barn, vennskap. Brannvernuke/brann øvelse	Natur, miljø og teknikk
OKT:	Kropp, bevegelse, helse: Kroppens funksjoner. Mat fra andre land. Årstid/mørke/ den første snøen; Påkledning og refleks Språk; Nasjonaliteter, musikk og sang fra andre land	Dans og bevegelse til musikk Matlaging Flerspråklighet; lære oss sanger, tall, rim og regler på andre språk.	Tysklands nasjonaldag, 3.okt. Spanias nasjonaldag, 12.okt. FN-dagen, 24.okt. TV-aksjonen Trafikk/Tarkus; bruk av refleks.	Språk, tekst og kommunikasjon Etikk, religion og filosofi

NOV:	Kropp, bevegelse, helse: Sansene våre. Mørketid Språk; bøker/høytlesning, fortelling, sang	Aktiviteter i forhold til sansene; inne og ute. Felles sangstund; julesanger	Mørketidsfest; Lysmarkering; felles med andre barnehager Forberedelse til advent	Kropp, bevegelse og helse Språk, tekst og kommunikasjon
DES:	Kropp, bevegelse, helse: Musikk/bevegelse, sanser Språk; Jul i barnehagen; sang, adventskalender/tall,	Julesanger m/bevegelser Baking; pepperkaker Korsang; øve/fremføre julesanger Samlinger/adventsstund Formingsaktiviteter	Finlands nasjonaldag, 6.des. Adventssamlinger Lucia, 13.des. Julefest i barnehagen.	Etikk, religion og filosofi Antall, rom og form

HANDLINGSPLAN FOR SAMARBEID, SAMMENHENG OG OVERGANG; PASVIK BARNEHAGE OG PASVIK SKOLE

Denne handlingsplanen tar utgangspunkt i Sør-Varanger kommunes overordna handlingsplan for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole.

VÅRT HOVEDMÅL ER:

- Skape en best mulig overgang for barna når de skal begynne på skolen

DELMÅL:

- Vi skal sikre at barnehagetiden avsluttes på en god måte og at skolen og SFO forbereder seg på å ta imot barnet.
- Vi skal la barnet bli kjent med skolen i god tid før skolestart.
- Vi skal ivareta barnets behov for trygghet i overgangsprosessen. Barnet skal oppleve glede ved å begynne på skolen.
- Vi skal bidra til at opplæringen tilpasses enkeltbarnet allerede fra første skoledag. Spesielt er dette viktig i forhold til barn med behov for særskilt tilrettelegging og oppfølging.
- Vi skal ivareta et godt samarbeid med foreldrene i overgangsprosessen for å avklare forventninger og skape trygghet.

Tidsfrist:	Tiltak:	Ansvar:
Gjennom hele det siste barnehageåret før skolestart.	Skoleforberedende aktiviteter i barnehagen ca en gang i uka for førskolebarna.(Førskoleklubb)	Pedagogisk leder og styrer i barnehagen
November	1.klasselærer på besøk i Førskoleklubben. Plan for videre førskoletrening lages. Informasjon sendes ut til foreldrene.	Styrer/pedagogisk leder og 1.klasselærer
Desember	Førskolebarna på besøk på skole/SFO. Omvisning på skolen.	Styrer, leder på SFO og 1.klasselærer
Januar	Lesestund i barnehagen; 5.-6.klasse på besøk/høytlesing for barnehagebarna.	Ped.leder/styrer/kontaktlærer
Februar (uke 8/9)	Førskolebarna på besøk på skolen; bli kjent med fadderne. Innskrivning på skolen. Informasjon om dag/tidspunkt i lokalavisa.	Styrer/1.klasselærer Rektor

	Informasjon og søknadsskjema for SFO deles ut til foreldrene.	
Mars	Lesestund i barnehagen; 5.-6.klasse på besøk/høytlesing for barnehagebarna. Førskoledag på skolen.	Ped.leder/styrer/ Kontaktlærer 1.klasselærer
April	Utedag/turdag; felles aktivitetsdag med førskolebarn og 1.-2.klasse Førskoledag på skolen.	1.klasselærer og ped.leder/styrer 1.klasselærer
Mai (uke 21/22)	Førskoledag på skolen. Foreldresamtaler i barnehagen vedr. informasjonsoverlevering; barnehage - skole.	1.klasselærer Ped.leder og styrer
Juni (før skoleslutt)	Overføringsamtaler; barnehage - skole.	Styrer og 1.klasselærer
Juli	Informasjon og velkomstbrev fra skole og SFO sendes hjem til alle 6-åringene.	Rektor og leder på SFO
August (før skolestart)	Foreldremøte for foresatte i 1. klasse	Rektor og 1. klasselærer
Oktober	Handlingsplanen evalueres og eventuelle endringer gjøres.	Styrer og rektor i fellesskap med øvrig personale.

Denne handlingsplanen er utarbeidet av Pasvik barnehage og Pasvik skole i fellesskap, og er gjeldende fra november 2015.

HANDLINGSPLAN MOT MOBBING, PASVIK BARNEHAGE

Våre hovedmål:

- I Pasvik barnehage har vi nulltoleranse mot mobbing.
- Alle ansatte skal jobbe aktivt for å opprettholde et mobbefritt miljø i barnehagen.

Delmål:

- Alle i barnehagen har rett til et godt fysisk og psykososialt miljø som fremmer helse, trivsel og mestring.
- Vi skal skape et barnehagemiljø med nulltoleranse mot mobbing både blant barn og voksne.
- Vi skal øke personalets kunnskap om forebygging og håndtering av mobbing gjennom kurs og veiledning i det daglige.
- Vi skal ha et aktivt og tett samarbeid med foreldre angående mobbing.

HVA ER MOBBING?

Mobbing er når en person eller en gruppe personer gjentatte ganger, og over tid, plager et eller flere offer og det er et skjevt maktforhold mellom de som mobber og de som blir mobbet.

Mobbingen kan for eksempel arte seg som fysisk/psykisk plaging, trakassering, trusler, erting, negativ omtale, utestenging og /eller ignorering over tid.

Det er ikke mobbing ved vilkårlig erting, enkeltepisoder med konflikter eller enkelttilfeller av utestenging, m.m. Dette er noe som kan forekomme i barns lek, og som oftest ordnes dette opp i umiddelbart eller etter en liten stund, og uten andre problemer for noen av partene. For eksempel; Når et barn sier eller gjør

noe og ser at den andre blir lei seg og straks stopper sin egen adferd, er det ikke mobbing. Det er derimot mobbing hvis han/hun utnytter eller overser gråten eller sårbarheten og fortsetter sin adferd.

Vi ønsker at:

- Vi har et miljø der alle blir møtt med varme, anerkjennelse og dermed føler seg verdsatt.
- Vi har et miljø hvor alle respekterer hverandre for den man er.
- Alle barn har venner og noen og leke med i barnehagen.
- Alle skal oppleve glede, trygghet og omsorg i barnehagen.
- At vi skal ha et oppvekstmiljø som styrker barnas selvfølelse, og som gjør dem godt rustet til å møte verden utenfor.
- Personalet er bevisste på sitt ansvar om forebygging og tiltak mot mobbing i barnehagen.

FOREBYGGENDE ARBEID KAN VÆRE:

- Observere samspillet i barnehagen mellom; barn - barn, barn - voksen, voksen - voksen.
- Arbeide med "Venneprojekt" i barnegruppa; Kanin og Pinnsvin. Bruke dette i kortere perioder gjennom hele året.
- Øke personalets kompetanse mht veiledning og konfliktløsning.
- Vektlegge voksenrollen; vi må være tydelige voksne for barna, sette klare grenser og rammer. Være gode rollemodeller mht sosial kompetanse og anerkjennelse. Vi må være aktive i barnas hverdag, og se og høre alle barna.
- Tilrettelegge for et godt foreldresamarbeid vedr. mobbing, ta dette opp på foreldresamtaler/foreldremøter.

- Tilrettelegge for aktiviteter som fremmer gode relasjoner mellom barna, eks; gi felles opplevelser som kan være et grunnlag for gode dialoger/samspill.
- Ta barna på alvor; tilrettelegge for gode samtaler med barna (alene eller i små grupper) om hvordan de har det i barnehagen. Eks: Hva forteller barna hjemme?
- Ta opp temaet "mobbing" jevnlig til diskusjon på personalmøter, planleggingsdager.

TILTAK NÅR MOBBING OPPSTÅR:

I FORHOLD TIL BARNNA:

HVA:	ANSVAR:
Den som observerer mobbing/en mobbesituasjon stopper dette umiddelbart, og informerer ped.leder. Ta dette opp på første avdelingsmøte, bli enige om videre tiltak.	Den som observerer mobbing. Alle
Samtale med de involverte barna hver for seg/sammen; snakk om det som har skjedd, og be barna om forslag til hva som kan gjøres. Se dette i forhold til det som personalet har snakket om.	Pedagogisk leder, eller den av ansatte som står barna nærmest
Vurdere å informere hele barnegruppa ved en samling.	Ped.leder sammen med de andre voksne på avdelingen.
Alle ansatte i barnehagen informeres, og samspillet mellom de involverte barna observeres videre. Gå gjennom observasjonene ukentlig.	Ped.leder Alle
Vurdere å søke hjelp utenom institusjonen, eks PPT.	Alle m/ped.leder og styrer
Personalet skal bli enige om en felles strategi for å stanse mobbingen. Evaluering av tiltakene etter 1-2 uker, er det behov for endringer?	Alle Ped.leder sammen med alle på avdelingen

I FORHOLD TIL FORELDRENE:

- Ped.leder har ansvar for å informere foreldrene, til både offer og mobber, umiddelbart etter at mobbing er konstatert.
- Ped.leder/styrer har en samtale med foreldrene, hver for seg eller sammen, for å kartlegge situasjonen.
- Foreldre og barnehagen blir enige om tiltak som skal settes inn for å stoppe mobbingen. Lage en samarbeidsplan. Hva kan foreldrene bidra med?

PLAN OVER GJENNOMFØRING AV TILTAK/REGISTRERING AV TILTAK:
(Skjemaet skal ligge i barnets mappe)

Tiltak	Ansvar	Gjennomført, Sign. og dato:
Den som observerer mobbing informerer ped.leder.	Den som observerer mobbing	
Tas opp på avdelingsmøte; hva har skjedd, og videre tiltak.	Alle på avdelingen	
Snakke med barna som er involvert.	Ped.leder el. den ansatte som står barna nærmest	
Foreldrene blir informert og møte for samtale blir avtalt.	Ped.leder	
Samtale med foreldrene, enighet om videre tiltak. Lage samarbeidsplan	Ped.leder/styrer	
Evaluering etter 1-2 uker	Ped.leder sammen med alle	
Ny samtale med foreldrene etter 3 uker, evaluering og evt. videre tiltak?	Ped.leder/styrer	
Jevnlige evalueringer (1-2 ggr pr mnd) inntil saken er løst.	Ped.leder sammen med alle	

NB! Husk møtereferater!

REFERAT FRA MØTE VEDR MOBBING I PASVIK BARNEHAGE

(Skjemaet skal ligge i barnets mappe)

Sted: _____ Møtedato: _____ År: _____

Deltakere på møtet:

Saken gjelder:	
Tiltak fremover:	Ansvar:
Dato for neste oppfølgingsmøte:	

Dato: _____

Underskrift ansatte

Underskrift foreldre

BARNEHAGENS MILJØ; KARTLEGGING OG EVALUERING:

Relasjoner i barnehagen; voksne - barn:

Spørsmål:	JA- alltid	JA- oftest	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er de voksne anerkjennende i forhold til barna? (eks; bekreftende, støttende)				
Blir alle barna sett/lagt merke til, av de voksne, uavhengig av personlighet og type?				
Får noen barn mer/oftere positiv oppmerksomhet fra voksne enn andre barn?				
Får noen barn mer/oftere negativ oppmerksomhet enn andre barn?				
Har voksne lettere for å tro på enkelte barns forklaringer mht konflikter? Kan vi se et mønster på dette?				
Er det noen barn i gruppa som får mer voksenkontakt enn andre?				
Er det noen barn i gruppa som får mindre voksenkontakt enn andre?				
Er det noen barn i gruppa som voksne finner på mer aktiviteter med enn andre?				
Er det noen barn i gruppa som voksne sjelden tar initiativ til aktiviteter med?				
Er det noen barn som blir raskere avbrutt eller avvist av voksne når de tar kontakt?				
Har voksne større tålmodighet med enkelte barn når det f.eks. gjelder hjelp/oppfølging?				
Har voksne fokus på fellesskap; eks involverer alle i samtale rundt bordet ved måltid?				
Er voksne bevisste på sin egen væremåte, og gode rollemodeller for barna mht samspill med andre?				

Barnehagens miljø generelt:

Spørsmål:	JA- alltid	JA- oftest	Nei- sjelden	Nei- aldri
Er miljøet i barnehagen preget av trygghet og varme, omsorg, anerkjennelse og respekt?				
Er samspillet i barnegruppa i barnehagen preget av likeverdighet og fellesskap? (eks; har alle venner, veksling på hvem som bestemmer, osv)				
Er miljøet preget av humor, glede og oppmuntring?				

EVALUERING:

- Barnehagens miljø skal jevnlig tas opp til diskusjon og vurdering på avdelingsmøter og personalmøter.
- Personalet skal kartlegge og evaluere barnehagens miljø årlig.
- Personalet skal evaluere sitt forebyggende arbeid mot mobbing årlig.
- Foreldrene skal tas med i evalueringsarbeidet og gis mulighet til å diskutere barnehagens miljø på foreldremøte årlig.
- Personalet har alle et ansvar for at det jobbes mot de mål som er satt i denne handlingsplan.